

## Spis treści:

### ROZDZIAŁ I – KRAJOBRAZ JAKO WYNIK DZIAŁALNOŚCI CZŁOWIEKA 9

1. Pojęcie krajobrazu 10
2. Typologia krajobrazu. 16
  - 2.1. Krajobraz charakterystyczny dla epok historycznych 22
    - 2.1.1. Prehistoria 22
    - 2.1.2. Średniowiecze 23
    - 2.1.3. Renesans. 24
    - 2.1.4. Barok. 25
    - 2.1.5. Wiek XIX 27
    - 2.1.6. Wiek XX i XXI 28
3. Ocena wartości krajobrazu i jego przydatności do różnych celów .... 31
  - 3.1. Metody waloryzacji środowiska przyrodniczego 31
    - 3.1.1. Bioindykacja 31
    - 3.1.2. Fitoindykacja gatunkowa i fitocenotyczna 34
    - 3.1.3. Inwentaryzacja i ocena wartości zasobów drzew przyulicznych 38
    - 3.1.4. Waloryzacja przyrodnicza .39
  - 3.2. Metody waloryzacji środowiska wizualnego .39
    - 3.2.1. Metoda krzywej wrażeń Wejcherta 39
    - 3.2.2. Metoda linii prostych Janeckiego 40
    - 3.2.3. Metoda jednostek architektoniczno-krajobrazowych 40
4. Ochrona krajobrazu w Polsce i na świecie 43
  - 4.1. Ochrona środowiska przyrodniczego. 46
  - 4.2. Ochrona środowiska kulturowego 49
  - 4.3. Ochrona światowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego 50
5. Rewaloryzacja zabytków .52
6. Rewitalizacja zabytków .55
7. Rekultywacja 57

### ROZDZIAŁ II – HISTORIA ARCHITEKTURY I SZTUKI OGRODOWEJ. 53

1. Starożytność 62
  - 1.1. Kultura Egiptu 62
  - 1.2. Mezopotamia – wiszące ogrody 63
  - 1.3. Persja – rajske ogrody 64
  - 1.4. Grecja – ogrody prywatne i publiczne 65
  - 1.5. Rzymskie ogrody .68
2. Średniowiecze .71
  - 2.1. Wprowadzenie .71
  - 2.2. Bizantyjska sztuka ogrodowa. 72
  - 2.3. Ogrody kultury chrześcijańskiej 80
3. Renesans 86
  - 3.1. Wprowadzenie .86
  - 3.2. Sztuka ogrodowa w renesansie 88
  - 3.3. Ogrody renesansowe we Włoszech. 92
  - 3.4. Ogrody renesansowe we Francji 98
  - 3.5. Ogrody renesansowe w Anglii 101
  - 3.6. Ogrody renesansowe w Polsce 101
4. Barok. 105
  - 4.1. Wprowadzenie 105
  - 4.2. Sztuka ogrodowa w dobie baroku 107

|                                                                             |     |
|-----------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.3. Założenia ogrodowe we Włoszech i Francji .                             | 120 |
| 4.4. Założenia ogrodowe w innych krajach europejskich.                      | 126 |
| 4.5. Założenia ogrodowe w Polsce.                                           | 129 |
| 4.6. Inne rodzaje założeń barokowych                                        | 140 |
| 5. Ogrody                                                                   | 141 |
| 5.1. Ogrody chińskie                                                        | 141 |
| 5.2. Ogrody koreańskie .                                                    | 149 |
| 5.3. Ogrody japońskie .                                                     | 151 |
| 6. Wiek XVIII.                                                              | 155 |
| 6.1. Wprowadzenie                                                           | 155 |
| 6.2. Założenia ogrodowe w Anglii.                                           | 159 |
| 6.3. Założenia ogrodowe we Francji                                          | 165 |
| 6.4. Założenia ogrodowe w Polsce.                                           | 170 |
| 7. Wiek XIX                                                                 | 180 |
| 7.1. Wprowadzenie                                                           | 180 |
| 7.2. Założenia ogrodowe w Anglii.                                           | 187 |
| 7.3. Założenia ogrodowe we Francji                                          | 189 |
| 7.4. Założenia ogrodowe w Niemczech                                         | 192 |
| 7.5. Założenia ogrodowe w Polsce.                                           | 195 |
| 7.6. Miejskie założenia ogrodowe w Europie .                                | 199 |
| Słowniczek trudniejszych terminów z zakresu architektury i sztuki ogrodowej | 205 |
| ROZDZIAŁ III – WSPÓŁCZESNA HISTORIA ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU.                | 207 |
| 1. Wiadomości wstępne                                                       | 208 |
| 2. XIX-wieczne początki nowej profesji .                                    | 209 |
| 3. Przełom XIX i XX wieku                                                   | 209 |
| 3.1. Rękodzieło i sielskie krajobrazy                                       | 209 |
| 3.2. Styl preriowy – ogrody naturalistyczne .                               | 210 |
| 3.3. Parkway – droga w krajobrazie.                                         | 211 |
| 3.4. Rekreacja zorganizowana – place zabaw i wypoczynek                     | 212 |
| 4. Nowe formy ekspozycji i edukacji.                                        | 212 |
| 5. Skandynawski klasycyzm i harmonia krajobrazu                             | 213 |
| 6. Idee budowy miasta na początku XX wieku.                                 | 214 |
| 6.1. Miasta-ogrody.                                                         | 215 |
| 6.2. Secesja i park Güell.                                                  | 216 |
| 6.3. Miasto funkcjonalne                                                    | 217 |
| 7. Sukces modernizmu                                                        | 218 |
| 7.1. Miasto ponad wszystko.                                                 | 219 |
| 7.2. Szkoła Bauhaus.                                                        | 219 |
| 8. Modernizm w sztuce kształtowania krajobrazu                              | 222 |
| 8.1. Pierwszy modernistyczny ogród                                          | 222 |
| 8.2. Polski modernizm lat 30. XX wieku.                                     | 223 |
| 8.3. Rewolucja harwardzka.                                                  | 224 |
| 8.4. Modernistyczne formy w sztuce krajobrazu.                              | 225 |
| 9. Bogactwo modernizmu południowoamerykańskiego .                           | 226 |
| 9.1. Rośliny jako tworzywo malarskie.                                       | 226 |
| 9.2. Prostota linii i kontrast barw                                         | 227 |
| 10. Powojenny modernizm w architekturze krajobrazu                          | 228 |
| 10.1. Parki kultury i wypoczynku                                            | 228 |
| 10.2. Park Śląski – Park Kultury i Wypoczynku w Chorzowie                   | 228 |
| 10.3. Ludzki wymiar modernizmu                                              | 230 |

- 11. Świadomość ekologiczna i nowe rozwiązania projektowe. 231
  - 11.1. Początki zmian 231
  - 11.2. Nowe spojrzenie . 232
- 12. Poszukiwanie rozwiązań – paryska triada z lat 80 233
  - 12.1. Park de la Villette 233
  - 12.2. Park Citroëna 234
  - 12.3. Park de Bercy 236
- 13. Nowatorskie formy ogrodowe . 237
  - 13.1. Fontanna i ogród w nowej odsłonie. 237
  - 13.2. Ogrody rzeźby 239
- 14. Lata 90. XX wieku i początki idei zrównoważonego rozwoju. 241
  - 14.1. Ratowanie natury . 241
  - 14.2. Nowoczesna integracja budynków z zielenią . 242
  - 14.3. Park linearny i park kieszonkowy 244
  - 14.4. Nowe formy upraw. 246
- 15. Tymczasowość – zmienność – festiwale. 248
- 16. Współdziałanie z naturą – nowe narzędzia we współczesnej architekturze krajobrazu 252
  - 16.1. Konwencja krajobrazowa 252
  - 16.2. Obszary Natura 2000 . 252
  - 16.3. Zielona infrastruktura . 253
  - 16.4. Woda ponad wszystko . 254
- 17. Spontanizacja i dzika natura w mieście. 257
  - 17.1. Ścieżka rekreacyjna inaczej. 258
  - 17.2. Park ekologiczny. 260
- 18. Nowoczesność w architekturze krajobrazu 261
- 19. Rekreacja dla wszystkich 265
  - 19.1. Plac zabaw blisko natury . 266
  - 19.2. Nowoczesność na placu zabaw. 266
  - 19.3. Integracja przez zabawę. 267
  - 19.4. Otwartość na interpretację 268
  - 19.5. Aktywne place rekreacji 269
  - 19.6. Zabawa ze zwierzęciem. 270
- 20. Najważniejsze zasady zrównoważonego projektowania krajobrazu w XXI wieku. 270

#### ROZDZIAŁ IV – OCHRONA, KONSERWACJA I REWALORYZACJA ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ OGRODOWYCH 271

- 1. Kiedy ogród staje się zabytkiem 272
- 2. Zarys historii ochrony i konserwacji zabytków sztuki ogrodowej 273
- 3. Instytucje i akty prawne związane z opieką nad zabytkami ogrodowymi. 276
- 4. Zasób polskich parków i ogrodów historycznych i przyczyny jego degradacji 278
- 5. Rodzaje działań w zabytkowych terenach zieleni i zasady tworzenia dokumentacji konserwatorskiej 280
- 6. Prace rewaloryzacyjne w ogrodach historycznych . 295
  - 6.1. Ogród średniowieczny. 295
  - 6.2. Ogród renesansowy 298
  - 6.3. Ogród barokowy. 300
    - 6.3.1. Odtwarzanie parterów haftowych 301
    - 6.3.2. Odtwarzanie boskietów i szpalerów 312
    - 6.3.3. Drogi i nawierzchnie ogrodowe, problematyka uzupełniania

i odtwarzania układów alejowych 317

6.3.4. Inne elementy barokowej kompozycji ogrodowej. 319

6.4. Ogród krajobrazowy 321

6.4.1. Szata roślinna ogrodów krajobrazowych 326

6.4.2. Technologia odtwarzania kobierców kwiatowych i parterów  
kobiercowych 329

## ROZDZIAŁ V – PROJEKTOWANIE OBIEKTÓW ARCHITEKTURY KRAJOBRAZU 333

1. Projektowanie jako praca twórcza. 334

1.1. Etapy projektowe 334

1.2. Metoda projektowa. 335

1.2.1. Rozpoznanie miejsca – analizy 335

1.2.2. Krystalizacja zamysłu projektowego – idea i koncepcja. 353

1.2.3. Rozwiązania budowlane i wykonawcze 358

2. Klasyfikacja współczesnych obiektów architektury krajobrazu 361

2.1. Kryteria klasyfikacji . 363

2.2. Definicje podstawowych obiektów architektury krajobrazu 364

2.2.1. Podstawowe obiekty płaszczyznowe 365

2.2.2. Podstawowe obiekty linearne . 367

2.2.3. Podstawowe obiekty punktowe 368

2.2.4. Podstawowe obiekty zielonej infrastruktury 372

3. Zasady projektowania podstawowych wybranych obiektów architektury  
krajobrazu. 375

3.1. Projektowanie parku miejskiego 375

3.2. Projektowanie skweru, parku kieszonkowego 375

3.3. Projektowanie terenów towarzyszących zabudowie wielorodzinnej. 378

3.4. Projektowanie bulwarów, promenad, parków linearnych i woonerfów 380

3.5. Projektowanie placów rekreacji 382

3.6. Projektowanie wybiegu dla psów . 393

3.7. Projektowanie ogrodu rodzinnego. 393

3.8. Projektowanie wybranych elementów zielonej infrastruktury. 397

3.8.1. Zielone dachy . 397

3.8.2. Ogrody na dachach 397

3.8.3. Ogród wertykalny 401

3.8.4. Żyjąca elewacja. 401

3.8.5. Ogród retencyjny . 404

## ROZDZIAŁ VI – ELEMENTY I CZYNNIKI KOMPOZYCJI W ARCHITEKTURZE KRAJOBRAZU. 407

1. Wiadomości wstępne 408

2. Kompozycja 408

2.1. Informacje podstawowe. 408

2.2. Rodzaje kompozycji 414

3. Światło jako czynnik wizualizacji przestrzeni . 418

3.1. Światło i warunki środowiska naturalnego 419

3.2. Kompozycyjna funkcja światła . 419

3.3. Barwa – kształt – światło. 423

4. Element kompozycji 426

4.1. Punkt 427

4.2. Linia 427

4.3. Płaszczyzna 433

|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 4.4. Bryła i forma przestrzenna                                                                                            | 434 |
| 4.5. Motyw                                                                                                                 | 437 |
| 5. Relacje i wzajemne uwarunkowania elementów kompozycji .                                                                 | 438 |
| 5.1. Proporcje .                                                                                                           | 438 |
| 5.2. Akcent                                                                                                                | 442 |
| 5.3. Dominanta.                                                                                                            | 443 |
| 5.4. Paralela.                                                                                                             | 444 |
| 5.5. Symetria.                                                                                                             | 444 |
| 5.6. Rytm.                                                                                                                 | 445 |
| 6. Elementy kompozycji wnętrza ogrodowego                                                                                  | 448 |
| 6.1. Podłoga wnętrza krajobrazowego                                                                                        | 450 |
| 6.2. Sklepienie wnętrza krajobrazowego.                                                                                    | 452 |
| 6.3. Ściany wnętrza krajobrazowego .                                                                                       | 452 |
| 6.4. Otwory wnętrza krajobrazowego .                                                                                       | 453 |
| 6.5. Element wolno stojący.                                                                                                | 454 |
| 7. Zmienność w czasie i przestrzeni kompozycji ogrodowych – otwartość formy.                                               | 455 |
| 7.1. Zmienność kompozycji roślinnych                                                                                       | 455 |
| 7.2. Procesy przyrodnicze w kompozycji roślinnej                                                                           | 456 |
| 8. Komponowanie wnętrza ogrodowych                                                                                         | 456 |
| 8.1. Projektowanie wnętrza ogrodowego                                                                                      | 457 |
| 8.2. Projektowanie sekwencji wnętrza w krajobrazie                                                                         | 457 |
| 8.3. Hierarchizacja wnętrza .                                                                                              | 458 |
| 9. Świadome kształtowanie przestrzeni z wykorzystaniem podstawowych elementów kompozycji – osiągnięcie określonych efektów | 459 |
| 9.1. Nadawanie przestrzeni odpowiedniego charakteru.                                                                       | 459 |
| 9.2. Tworzenie odpowiedniego nastroju                                                                                      | 463 |
| 10. Przedstawienie kompozycji                                                                                              | 464 |
| 11. Zestaw zasad                                                                                                           | 465 |
| ZESTAW RYCIN Z WIKIMEDII, BIBLIOGRAFIA.                                                                                    | 467 |